

Ženski sud - feministički pristup pravdi

Izveštaj za period januar, februar i mart 2013.

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u navedenom periodu. Izveštaj se uglavnom odnosi na aktivnosti u Srbiji, kao i na zajedničke aktivnosti partnerskih organizacija. Aktivnosti realizovane u drugim državama bivše Jugoslavije zastupljene u meri u kojoj su Žene u crnom kao nositeljke programskih aktivnosti, dobile informacije od drugih članica Organizacionog odbora Ženskog suda.

Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrn@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

Krajem 2010. godine članice Inicijativnog odbora u sastavu: Žene ženama, Sarajevo (Bosna i Hercegovina), Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima iz Kotora (Crna Gora), Centar za ženske studije i Centar za žene žrtve rata, iz Zagreba (Hrvatska), Ženska mreža Kosova, Ženske studije i Žene u crnom iz Beograda, pokrenule su inicijativu za organizovanje Ženskog suda na prostoru bivše Jugoslavije. IO sada ima 10 organizacija iz svih država bivše Jugoslavije. Na sastanku održanom početkom februara 2013. godine Inicijativni odbor je prerastao u Organizacioni odbor Ženskog suda.

Žene u crnom su nositeljke programskih aktivnosti na organizovanju Ženskog suda, dogovaraju i koordinišu sve aktivnosti sa organizacijama koje čine Organizacioni odbor.

U ovom izveštajnom periodu su realizovane sledeće aktivnosti:

I Javne prezentacije/JP

Javne prezentacije/JP Inicijative za organizovanje Ženskog suda koje predstavljaju sastavni deo istraživačko-aktivističkog procesa radi prikupljanja informacija, predloga, sugestija, u vezi sa pojmom i vizijom pravde i odabirom tema na Ženskom sudu.

U ovom periodu održane su sledeće JP:

- 25.03. *Preševa, Srbija*: u kojoj je učestvovala 21 žena: aktivistkinja lokalnog Foruma žena, političkih partija, kao i aktivistkinja Mreža Žena u crnom Srbije. Žene iz Preševa su svedočile o nasilju u privatnoj sferi: nasilju nad ženama u porodici, o patrijarhalnom mentalitetu unutar vlastite zajednice koji sprečava žene da o tome javno govore, o nepravdama države, o ograničenjima institucionalne pravde, o nepravdnim odnosima moći na globalnom nivou. Dogovorile smo se o zajedničkim aktivnostima u vezi sa organizovanjem ŽS, zajedničkim aktivnostima kako na nivou Mreže ŽuC-a tako i konkretnim aktivnostima žena iz Preševa i aktivistkinja iz Leskovca i Vlasotinca.
- 20.03. - *Bijelo Polje/Crna Gora*: učestvovalo je 15 žena. Prezentacija je održana u organizaciji Snažne mame. Tom prilikom prikazani su sledeći filmovi: Ženski sud:

međunarodna iskustva, Ženski sud: feministički pristup pravdi i Ženski sud za bivšu Jugoslaviju.

- 22.03, Kotor/Crna Gora: u Kući slobodne misli učestvovala su 2 žene koje su ostale bez posla, iz Zavoda za zapošljavanje. Tom prilikom, prikazan je film Ženski sud: međunarodna iskustva.

II Feministički diskusioni kružoci

Feministički diskusioni kružoci predstavljaju: zajedničko promišljanje važnih pitanja kojima se bavimo, neguju kritičku refleksiju, preispitivanja, u cilju jačanja autonomije žena, uvećanja kolektivne moći i političke snage feminističkog pokreta.

Feministički diskusioni kružoci su kombinacija radionica, debata-interaktivnih predavanja, projekcije filmova, itd

U sklopu priprema za feminističke diskusione kružoke napravljena su dva programa:

Ratni zločin silovanja i Od materinske politike mira do feminističkog antimilitarizma. Takođe, pripremljene su čitanke/readeri i obavljene su brojne logističke pripreme.

U ovom periodu realizovan je jedan feministički diskusioni kružok.

08.03. u Kotoru/Crna Gora, održan je feministički diskusioni kružok, čiji je jedan deo bio posvećen temi „*Feministička etika brige i ekonomija brige*“. Na ovom kružoku učestvovala su 23 žene iz Crne Gore.

III Sastanak Organizacijskog odbora Ženskog suda/OO ŽS

Na sastanku Inicijativnog odbora ŽS održanom u Skopju 1. i 2. februara 2013. učestvovalo je 11 članica IO ŽS: Klara Nahtigal (Ženski lobi, Slovenije), Rada Borić (Centar za ženske studije, Zagreb), Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata, Zagreb), Memnuna Zvizdić (Žene ženama, Sarajevo), Indira Mujić (Žene ženama, Sarajevo), Dragana Petrić (Lara, Bijeljina), Ljupka Kovačević (Anima, Kotor), Igbale Rogova (Ženska mreža Kosova, Priština), Savka Todorovska (Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje), Daša Duhaček (Centar za ženske studije, Beograd), Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd).

Na sastanku su donete sledeće odluke i sledeći zaključci:

1. **Odluka o promjeni imena Inicijativnog odbora:** odlučeno je da Inicijativni odbor bude preimenovan u Organizacijski odbor Ženskog suda/OOŽS - feministički pristup pravdi.
2. **Odluka o vođenju programskih aktivnosti:** Žene u crnom nastavljaju voditi proces organiziranja Ženskog suda u ime OO Ženskog suda.
3. **Odluka o imenovanju koordinatorice za tehničko - operativne poslove:** Odlučeno je da *Zorica Trifunović* bude koordinatorica za tehničko-operativne poslove.
4. **Odluka o sastavu Organizacionog odbora ŽS (organizacije i predstavnice):**

Bosna i Hercegovina: Lara, Bijeljina – Dragana Petrić; Žene ženama, Sarajevo – Memnuna Zvizdić, zamjenica - Mujić Indira.

Crna Gora: Centar za žensko i mirovno obrazovanje, Anima, Kotor - Ljupka Kovačević, Ervina Dabižinović - zamjenica
Hrvatska: Centar za ženske studije, Zagreb – Rada Borić; Centar za žene žrtva rata Rosa, Zagreb – Nela Pamuković.
Kosovo: Mreža žena Kosova - Igbale Rogova
Makedonija: Nacionalni savez za rodnu jednakost, Skopje – Savka Todorovska, Đane Krešova-zamjenica
Slovenija: Ženski lobi Slovenije (mreža)
Srbija: Centar za ženske studije, Beograd – Daša Duhaček; Žene u crnom, Beograd (mreža) – Staša Zajović.

5. **Prijedlog datuma održavanja Ženskog suda:** 23.- 25. novembar 2014. godine, (nedelja-utorak).

6. **Prijedlog mjesta održavanja Ženskog suda:** Beograd ili Novi Sad, Ohrid ili Skopje, Priština, Ljubljana (u međusobnoj komunikaciji odlučiti se do 15. aprila 2013.).

7. **Aktivnosti**

8. **Sastanci Organizacijskog odbora Ženskog suda**

Tematski sastanak OO Ženskog suda: Pripreme svjedočenja na kojem će sudjelovati sve članice OO ŽS i stručnjakinje iz Bosne i Hercegovine, Srbije i Kosova; mjesto i vrijeme: 21. – 22. juni 2013., Ljubljana.

Tematski sastanak OO Ženskog suda: Priprema svjedokinja za svjedočenje, prvi sastanak sa svjedokinjama, *Kotor ili Tivat 26. - 29. septembra 2013.*

Sastanak članica Organizacionog odbora sa eksperticama/ekspertima konteksta: *Zagreb, 22.-23. novembar 2013.*

Drugi sastanak sa svjedokinjama: *Sarajevo, 1. februar 2014.*

Sastanak Organizacionog odbora, umjetnica i medija: *Beograd, mart 2014.*

Treći Sastanak sa svjedokinjama: *Ohrid, (prva polovina) maj 2014. itd.*

IV Radni konsultativni sastanci: U skladu s Feminističkim kodeksom o organizovanju Ženskog suda, kojim smo se obavezale na deljivost znanja, zajednički procesi razmišljanja, ovi sastanci su deo demokratskog procesa. Na njima analiziraju rezultati dosadašnjih aktivnosti, definišu se budući koraci u procesu razumevanju i stvaranja i pravde sa feminističkog aspekta. U skladu sa Feminističkom etikom procesa organizovanja ŽS, pored zajedničkih Radnih konsultativnih sastanaka, pokrenuto je mnoštvo drugih vidova rada na nivou zemalja: *redovni operativni radni sastanci, radionice, sastanci pravnog tima, diskusione fokus grupe, diskusioni*

kružoci, itd. U ovom izveštaju navedene su prevashodno aktivnosti u Srbiji, kao i one koje smo dobile od partnerskih organizacija u svakoj od zemalja bivše Jugoslavije:

1. Zajednički radni konsultativni sastanci – između partnerskih organizacija OO ŽS, kao i drugih organizacija civilnog društva koje učesvuju u procesu organizovanja ŽS:

15. 1. 2013, Zagreb: sastanak ŽuC-a i organizacija iz Zagreba u prostorijama Centra za žene žrtve rata/CŽŽR, učestvovalo je **13** žena: Rada Borić (Centar za ženske studije), Nela Pamuković (CŽŽR), Đurđica Kolarec (CŽŽR-ROSA), Biserka Momčinović (CGI, Poreč), Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd), Milena Bader (ROSA), Nada Peratović (Centar za građansku hrabrost), Željka Sartori (Centar za ženske studije), Milena Jelić-Čalić (Dokumenta), itd. Na ovom sastanku je razgovarano o narednim zajedničkim aktivnostima (učešće na sastanku Mreže ŽuC-a, feminističkim diskusionim kružocima, kao i o pripremama za svedokinje, itd.)

Ljubljana, 21. januar: radni konsultativni sastanak aktivistkinja iz Slovebnije, Hrvatske i Srbije; na sastanku održanom u Domu sindikata u Ljubljani učestvovala su: Metka Rosandić i Klara Nahtigal (Ženski lobi Slovenije), Rada Borić (Centar za ženske studije, Zagreb), Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata, Zagreb) i Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd). Dogovorile smo se o sledećim aktivnostima: podrška Ženskom lobiju Slovenije u vezi sa organizovanjem Javnih prezentacija u Slovenije u narednom periodu (aktivistkinje iz Slovenije će uraditi prevod dokumentarnih filmova, kao i letaka o ŽS na slovenački; da ŽuC pripremi i pošalje aktivistkinjama iz Slovenije dokumentarne filmove o ženskim sudovima i ženskim tribunalima, druge doku-fimove važne za proces organizovanja ŽS, literaturu o ŽS, itd.); učešće aktivistkinja iz Slovenije na sastanku Mreže ŽuC-a Srbije u februaru 2013. Sve navedeno je obavljeno do polovine februara 2013.

2. Redovni radni sastanci: u prostorijama ŽuC-a u Beogradu; u ovom izveštajnom periodu održano je dvanaest (12) sastanaka i to svakog četvrtka; na sastancima učestvuju članice koordinatorskog tima ŽuC-a, a ponekad se u rad uključuje i članice Ženskih studija iz Beograda. Na sastancima se: razmenjuju informacije, razmišljanja, dileme, analiziraju se rezultati urađenih aktivnosti, definišu se i dogovaraju buduće aktivnosti, itd. Na ovim sastancima učestvuje od pet do 10 članica koordinatorskog tima.

2. Radni konsultativni sastanci Mreže Žena u crnom: na redovnom sastanku Mreže ŽuC-a Srbije (Banja Vrujci, 8, 9. i 10. februar 2013.), održane su radionice *Ženski sud: feministički pristup pravdi - problemi, izazovi, predlozi...*

Na sastanku Mreže je bilo prisutno 75 aktivistkinja i aktivista iz 25 gradova:

- *Bosna i Hercegovina* - Sarajevo, Tuzla,
- *Crna Gora* - Pljevlja, Herceg Novi,
- *Hrvatska* – Zagreb (centra za žene žrtve rata) i Split (Domine),
- *Slovenija* – Maribor/Ljubljana (Ženski lobi Slovenije),
- *Srbija* - Vlasotince, Leskovac, Dimitrovgrad, Piroć, Zaječar, Kraljevo, Kruševac, Niš, Novi Sad, Novi Bečej, Bajina Bašta, Prijepolje, Doljevac, Zrenjanin, Pančevo, Šabac, Bela Reka, Sombor, Beograd.

U gore navedenoj radionici učestvovalo je oko pedesetak aktivistkinja u 4 radne grupe – rezime:

Problemi, izazovi, dileme... u procesu organizovanja ŽS:

- Medijsko oglašavanje,
- Ignorisanje i negiranje zločina,
- Aktivistkinje koje nisu više prisutne, koje su se povukle,
- Šta je javnost? Kako joj se obraćamo? Da li je treba suziti na posebne ciljne grupe? Zašto se široj javnosti obraćamo kao aktivistkinjama i feministkinjama?
- Posle javnih prezentacija često se gubi kontakt, nedostaje kontinuitet,
- Zaječaru nedostaju projekcije filmova i podrška, a važno je da što više ljudi sazna o inicijativi ŽS, posebno u manjim sredinama (Zaječar),
- Na mnogim projekcijama učestvuje mali broj žena, uglavnom ista grupa žena,
- Filmovi na projekcijama su 'teški', bolni,
- Više izlaziti u javni prostor sa idejom, procesom ŽS, jer je to važno, odgovorno upoznati što više ljudi, objašnjavati zašto je važan Ženski sud,
- Podsticati lične susrete, oni su veoma važni...

Dogovoreno je da je neophodno intenzivirati rad na sledećim pitanjima u vezi sa organizovanjem procesa ŽS:

Svedokinje: *stvarati siguran prostor za svedokinje; pripremati, osnaživati potencijalne svedokinje; stvarati nove paradigme svedočenja* – učesnice radionica su se kazale da je: -

- Potrebno je da stvorimo siguran prostor za svedokinje - svedokinjama obezbediti siguran prostor za izjave i svedočenje,
- Potrebno je što više sastanaka sa ciljem da se čuje glas žena sa proživljenim iskustvom traume (posebno žena čiji su srodnici bili dezerteri),
- Potrebno da se žene osnaže za svedočenje,
- Podsticati svedočenje žena koje su preživele silovanje,
- Svedokinjama obezbediti psihološku podršku (pre, tokom i nakon svedočenja)n - pratiti potrebe žrtava/svedokinja,
- Podsticati drugačiji model svedočenja (na primer svedočenja koja sa javnošću komuniciraju kroz film, pozorište, posrednice u svedočenju (neka druga žena priča priču/glumi),
- Stvarati zajedničke prostore za svedočenje traumatizovanih žena i aktivistkinja – radi izbegavanja hijerarhije bola,
- Podsticati svedočenja o otporu kao prekidanje lanca prenošenja traume, zajedničke pripreme za svedočenje na diskusionim kružocima – obavezno i aktivistkinja i ostalih žena, kreirati nove paradigme svedočenja...

Projekcije dokumentarnih filmova – predlozi za poboljšanje rada...

- Od velike važnosti su filmovi koji prikazuju rad ženskih sudova, putem njih se lakše prepoznaju zajednički problemi i nepravde (na lokalnom, regionalnom, globalnom nivou),
- Ostaviti više prostora za diskusiju nakon projekcije filmova,
- Organizovati više projekcija filmova (uz prethodno prikazivanje info spota o ŽS)
- U okviru ŽuC mreže grupe koje hoće/mogu – da preuzmu odgovornost i u okviru redovnih aktivnosti prikazuju filmove (npr. jednom mesečno),

- Projekcije filmova/video aktivizam (podstiče širenje kruga ljudi, rad u školama, njima se lakše dopire do javnosti, otvara se prostora za suočavanje onih koji poriču, negiraju...),
- Organizovati kampanje uz projekciju filmova, itd.

Feministički diskusioni kružoci: drugačiji način prenošenja znanja, neguju sistematičnost znanja, potrebno je da se neke teme prodube, uz aktivnije učešće stručnjakinja u feminističkim diskusionim kružocima, kružoci pomažu da se privuče širi krug osoba, radi sa onima koji poriču, a ženama ove grupe/mreže daju snagu da nastave...

Nastaviti sa praksom i razvijanjem koncepta feminističke etike brige i odgovornosti: zbog obelodanjivanja i osude zločina, edukacije (upoznavanje sa činjenicama); posećivanje mesta zločina (da čujemo/saznamo istinu, ono što se desilo); borba protiv poricanja, upoznavanje sa uzrocima/kontekstom rata), proširivanje znanja, svesti zato što se drugi ne time bave...

Javne prezentacije: spuštanje procesa na lokalni nivo, upoznavanje šire javnosti, podizanje svesti o univerzalnosti nasilja (nasilje kao globalni problem), promena vlasti u nekim mestima je otežala organizaciju javnih prezentacija...

Predlozi za dalji proces organizovanja ŽS:

- Posebni pripremni procesi za specifične radne ciljne grupe – neke promene metode rada,
- Širiti ideju preko socijalnih i društvenih mreža (Marija Penčić, Edvin Čudić Kanka)
- Info video spot – uneti izmene (što je i učinjeno u ovom izveštajnom periodu),
- Proces organizovanja ŽS spuštati još više na lokalni nivo u cilju upoznavanja sa idejom ŽS što većeg broja žena (naprimer Kruševac i manja mesta u okolini), Crna Trava (Ceca) – različitim vrstama strategija (prezentacije, kružoci)
- Uključiti u proces žene izbeglice, prognanice,
- Uključivanje žena iz manjinskih zajednica (Preševo – Leskovac, Vlasotince – Medveđa, Bujanovac),
- Uključivanje Romkinja Vojvodine – više nego do sada i Mađarica,
- Jačanje feminističkog pokreta, solidarnih koalicija sa radnicama, sindikalkama: saradnja sa ženskim grupama koje se bave nasiljem nad ženama, konsultovati već urađena istraživanja, uspostaviti tešnje kontakte sa radnicama, sindikalkama, itd.

Konkretni dogovori i buduće aktivnosti Ženski sud: feministički pristup pravdi

- **Radni konsultativni sastanci ŽS**
Radni konsultativni sastanci po raznim temama biće zakazani na radnom konsultativnom sastanku 09. marta.
- **09. marta – Ženski sud:** Radni konsultativni sastanak o nastavku rada na organizovanju aktivnosti Ženskog suda u Srbiji.

Radni konsultativni sastanak Ženski sud: feministički pristup pravdi – Beograd, 09. 03. 2013.

Održan je 9. marta 2013. u prostorijama Žena u crnom, na sastanku je učesvovalo 15 aktivistkinja – koordinatorke aktivnosti na organizovanju ŽS u okviru Mreže Žena u crnom Srbije: *Olivera Babić* (Ženski prostor – Niš), *Aleksandra Žikić* (Centar za devojke – Niš), *Snežana Obrenović* (Žene u crnom – Kraljevo), *Svetlana Šarić* (SoS telefon za žene i decu žrtve nasilja – Vlasotince), *Marija Penčić* (Žene juga – Pirot), *Slavica Stanojlović* (Peščanik – Kruševac), *Milka Rosić* i *Mirjana Mijailović* (Žene za mir – Leskovac); *Anelija Dimitrova* (Nezavisni ženski centar – Dimitrovgrad); *Staša Zajović*, *Ljiljana Radovanović*, *Marija Perković*, *Ivana Vitas*, *Marijana Stojčić*, *Miloš Urošević* (Žene u crnom, Beograd).

Na sastanku je dogovoreno sledeće:

- **Javne prezentacije:** dogovoreno je se od kraja marta do kraja juna održe sledeće JP: 25. marta održi JP u Preševu; 6. aprila u Prijepolju; *Nišu* (izbeglička populacija u njihovom prostoru) i *Niš* (učesnkice/i žrtve kasetnih bombi); *Kraljevo*: izbeglice i prisilno mobilisani – dve JP), *Pirot* (ekonomska nepravda); *Kruševac* (jedna nova JP (Ćićevac, Aleksandrovac, Brus a druga o prisilnoj mobilizaciji); *Leskovac* (1 nova JP u Medveđi/upoznavanje sa ŽS, a druga o prisilnoj mobilizaciji), *Dimitrovgrad* (JP o ekonomskom nasilju). Dogovoreno je da se do sledećeg feminističkog kružoka o prisilnoj mobilizaciji (sredina maja) održe JP o ovoj temi).

- **Projekcije dokumentarnih i igranih filmova:**

Aktivistkinjama su distribuirani sledeći filmovi:

- *Kuda idemo sada?*
- *Žena u Berlinu/Anonimna*
- *U mojoj zemlji*
- *Ženski sud – o dosadašnjem procesu*
- *Žene koje su ubile svoje nasilnike*

- **Feministički diskusioni kružoci:**

Aktivistkinjama su podeljeni programi:

- *Ratni zločin silovanja i feministička etika odgovornosti* – 26. – 28. april
- *Od materinske politike mira do feminističkog antimilitarizma*: 10. - 12. maj.

Aktivistkinjama su dati svi prateći materijali, kao i prateći materijali za film „Prozivanje duhova“: literatura, vodiči za izveštaje, upitnici a takođe dobile i dve feminističke čitanke koje su pripremljene za ova dva kružoka. Aktivistkinjama je sav ovaj materijal poslat i u elektronskoj formi.

Dogovoreno je da se 7. i 8. juna održi *pripremni sastanak potencijalnih svedokinje za ŽS iz Srbije*. Takođe je dogovoreno da se pokrenu sledeće radne grupe ŽS:

- Za radna prava žena (organizuju radnice Jugoremedije i ŽuC)
- Za obeležavanje logora – Adriana (Niš) će poslati podatke u vezi sa logorima u Nišu
- I mnoge druge radne grupe koje će proizaći iz radnog procesa
- Itd.

3. Sastanci radnih grupa: zajedničko kreiranje programa o određenim aktivnostima u vezi sa organizovanjem ŽS, operativni konkretni dogovori manjih radnih grupa. Ovakvi sastanci

održavaju u skladu sa potrebama programa, a održano je oko desetak ovakvih sastanaka radnih grupa, uglavnom u prostorijama ŽuC-a.

V Stvaranje Grupa za podršku Ženskom sudu/core groups: Pokretanje i jačanje koalicija u cilju uzajamne podrške, produbljanje znanja o pitanjima u vezi sa feminističkim pristupom pravdi i zajedničkog rada na organizovanju ŽS. U tom smislu održavaju se radni sastanci sa ekspretkinjama/članicama akademske zajednice, umetničkih udruženja, aktivistkinja kako angažovanih na organizovanju ŽS, tako i aktivistkinja zainteresovanih za uključivanje u aktivnosti u vezi sa ŽS.

U ovom izveštajnom periodu održani su sledeći radni sastanci radi širenja solidarnih koalicija ekspertkinja i aktivistkinja:

14. februar 2013: Radni sastanak sa istoričarkom Olgom Manojlović-Pintar (Institut za noviju istoriju) o njenom učešću na feminističkom kružoku o prisilnoj mobilizaciji, kao i drugim pitanjima važnim za proces organizovanja ŽS: o istoriji odozdo (šta je alternativna istorija?), novim paradigmatama svedočenja (figura svedokinje, problem viktimizacije/retraumatizacije, itd.), pripreme čitanke/Reader o istoriji odozdo, novoj paradigmati svedočenja. Sa Natašom Lambić, istoričarkom i aktivistkinjom ŽuC-a održano je više radnih sastanaka o ovim pitanjima i u toku je priprema čitanke/readera a tokom maja biće održan u Beogradu i feministički diskusioni kružok o navedenim pitanjima. Ove radne sastanke organizovala je Staša Z.

21. februara: Radni sastanak u Fondu za humanitarno pravo, na kojem su učestvovala Marijana Toma, Sandra Orlović (FHP) i Staša Zajović (ŽuC). Dogovoreno je učešće Marijane Tome na sastanku Organizacionog odbora Ženskog suda (Ljubljana, jun 2013.), pomoć FHP u radu ŽuC-a na organizovanju ŽS na temu prisilne mobilizacije (dokumenti o ljudskim gubicima), literatura FHP o reparacijama, redovno obaveštavanje FHP (Marijane i Sandre) o aktivnostima u vezi sa ŽS: feministički kružoci, JP, itd. radi njihovog učešća u istim.

15. mart: Trešnjevac/Vojvodina (čuveno mesto otpora prisilnoj mobilizaciji 90-tih godina XX veka). Na sastanku su učestvovala/i: Ana Kosanyi/Košanji, Klara Balint, Mesarosz Ildiko/Mesaroš Ildiko, Lajos Balla/Lajoš Bala, Vilmos Almasi/Vilmoš Almaši. Sve navedene osobe su bile vrlo aktivne u organizovanju nenasilnih pobuna protiv mobilizacije (92', kao i kasnije), u osnivanju Zicer republike, itd. Iz ŽuC-a su na sastanku bile: Ljilja Radovanović, Violeta Đikanović, Staša Zajović i Zagorka Golubović. Na sastanku smo se dogovorile o: učešću žena iz Trešnjevca na feminističkom diskusionom kružoku o otporu prisilnoj mobilizaciji (maj 2013.), dogovoreno je da se 10. maj uveče – početak godišnjice pobune u Trešnjevcu posveti na našem kružoku dešavanjima u Trešnjevcu, gde su istog dana organizuju aktivnosti povodom godišnjice nenasilne pobune.

19. mart: sastanak je održan u prostorijama udruženja "Suza" (okuplja izbeglice i prognanika/ce iz Krajine/Hrvatska a učestvovala su žene iz pomenutog udruženja, kao i Lina Vušković i Staša Zajović (ŽuC). Žene iz udruženja 'Suza' su govorile o veoma nepovoljnom položaju u kojem se nalaze: (ekonomskom, političkom), o nemogućnosti da zadovolje pravdu - krivično-pravnu, ali i društvenu pravdu (restorativnu). Članicama udruženja su predati materijali u vezi sa ŽS, akcijom

obeležavanja Oluje, film ŽuC-a o tome, kao i antimilitarističkim seminarom u maju (S. Karlovci), na koji su pozvane.

VI Projekcije dokumentarnih i igranih filmova: Ovaj edukativni program sastoji se od više segmenata - dokumentarni filmovi o iskustvima Ženskih sudova i tribunala na međunarodnom nivou; dokumentarni i igrani filmova o iskustvima žena, ženskih grupa i mreža u vezi sa nasiljem nad ženama, borbom žena za mir i pravdu, feminističkim pristupom pravdi; dokumentarni filmovi u produkciji Žena u crnom – Grupa za video aktivizam o feminističkom pristupu pravdi, miru i bezbednosti. Nakon svih projekcija organizuju se razgovori, kako o filmovima tako i o inicijativi za organizovanje Ženskog suda – feministički pristup pravdi.

U ovom periodu realizovane su sledeće aktivnosti u okviru ovog edukativnog programa:

“Kuda idemo sada”: Francuski igrani film libanske rediteljke Nadin Labaki. Film se bavi odnosom meštana/nki muslimanske i hrišćanske pripadnosti u jednom libanskom selu. Međutim, film prevashodno govori o hrabrim i odlučnim ženama iz sela koje se međusobno podržavaju, saraduju, solidarišu uprkos tome što se muškarci međusobno sukobljavaju. Film traje 110 minuta.

U ovom periodu održane su projekcije ovog filma i diskusija nakon toga u sledećim gradovima:
20. marta, Beograd: U prostorijama ŽuC-a, uz učešće 19 osoba.

24. marta, Vlasotince: Projekciji filma, koja je održana u prostorijama SoS telefona za žene i decu žrtve nasilja, prisustvovalo je 11 osoba.

29. marta, Leskovac: Projekciju kao i diskusiju organizovala je grupa Žene za mir, učestvovalo je 11 osoba.

“Žena u Berlinu/Anonimna”: Film nemačkog reditelja Maksa Farberboka zasnovan je na istoimenoj knjizi nemačke novinarkе Marte Hilers, u trajanju od 130 minuta, govori o masovnom silovanju nemačkih žena od strane vojnika Crvene armije na kraju Drugog svetskog rata. Projekcija filma je održana u prostorijama SoS telefona za žene i decu žrtve nasilja.

U ovom periodu organizovane su sledeće projekcije i diskusije:

17. marta, Vlasotince: U organizaciji SoS telefona, uz učešće 11 osoba.

“U mojoj zemlji”: Film u režiji Džona Burmana, u trajanju od 105 minuta je snimljen po knjizi “Zavičaj moje lobanje” burske spisateljice Antji Krog, a govori o radu Komisije za istinu i pomirenje u Južnoj Africi.

U ovom periodu održana je projekcija ovog filma:

16. marta, Vlasotince: Film je prikazan u prostorijama SoS telefona za žene i decu žrtve nasilja, i njegovoj projekciji je bilo prisutno 14 osoba.

VII Video aktivizam: *Video aktivizam* koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

U ovom izveštajnom period napravljani su:

- **Video spotovi Ženski sud: feministički pristup pravdi** – podaci o procesu organizovanja ŽS. Spotovi traju 8.33 minuta, a urađeni su na sledećim jezicima: engleski, srpski, crnogorski, hrvatski, slovenački, makedonski, albanski.

- **15-M: dokumentarni film (22 min.):** o građanskim pobunama u Španiji protiv neoliberalnog kapitalizma, kresanja socijalnih davanja. Film je uradila građanska inicijativa “Democracia real – ya” (Hoćemo pravu demokratiju) a kao propratni materijal šaljem vam i materijale o toj inicijativi. Naravno, materijale možemo poslati i u elektronskoj formi.

- **Bolivijka/Boliviana:** Dokumentarni film u trajanju od 2.34 minuta; prikazuje razmišljanja tri žene iz Bolivije - čistačice cipela, travestitkinje i radnice u rudniku, o njihovom poslu, preprekama i opasnostima koje im donosi ali i o mogućnostima koje im pruža.

- **U pravu su/Tienen razon:** Dokumentarni film u trajanju od 5.10 min. prikazuje svedočenja žena-beskućnica u Španiji koje su to postale zbog nemogućnosti otplate stambenih kredita.

- **Seviljanka/Sevillana:** Film u trajanju od 5.09 min. prikazuje zauzimanje praznih stambenih prostora, stvaranje skvota, svedočenja stanara skvota i njihovu borbu da ga ozakone.

- **Iberkasa/Ibercaja:** Film u trajanju od 4.34 min. prikazuje fakte o političko ekonomskoj situaciji u Španiji kao i načine na koji mediji psihološki podstiču građanstvo da se zadužuje, u filmu žrtve ovog ekonomskog nasilja svedoče, nudeći predloge za razrešenje problema. Film je urađen namenski za podizanje svesti šire javnosti o ovom problemu i stvaranje mreža uzajamne podrške za ozakonjenje skvota.

- **Ugasi mrak** – dokumentarni film u trajanju od 3.30 minuta o istoimenoj akciji organizovanoj povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, 10.12.2012. u Beogradu, u organizaciji sledećih grupa: Labris, Centar za integraciju mladih, Regionalni centar za manjine, Udruženje studenata sa hendikepom, Atina, Udruženje Prostor, Žene u crnom.

- **Stadion – 90 minuta jednakosti (15 minuta)**, u *produkciji* Demokratske grupe *Ženski stadioni*, dokumentarni film govori o ženama koje se bore za povratak na stadione sa kojih su izbačene surovom politikom rodnog aparthejda i polne segregacije u teokratskom Iranu. Film je preveden i titlovan na srpski jezik.

Sve gore navedene filmove priredila je za prikazivanje Grupa za video aktivizam Žena u crnom, Beograd.

VIII Izdavačka delatnost: cilj je produbljiivanja znanja potrebnih za proces organizovanja ŽS – feministički pristup pravdi: leci, čitanke, itd.

U ovom izveštajnom period od izdavačkih jedinica, iz štampe su izašle sledeće stvari:

- *Ratni zločin silovanja: čitanka/reader:* prevashodno namenjen kursu o ovoj temi; sadrži eseje relevantnih autorki (Suzan Braunmiller, Gabi Miškovski, Patriša V. Selers, Olivera

Simić, Vesna Nikolić- Ristanović i autora Miloša Uroševića. Čitanka ima 168 stranica a uredili su je: Miloš Urošević i Staša Zajović, dizajn i prelom uradile Zinaida Marjanović i Marija Vidić.

- *Izveštaj Ženski sud: feministički pristup pravdi – januar – decembar 2012.* Izveštaj je otštampan u 20 primeraka, ima 109 stranica, a uredila ga je Staša Zajović.
- *Transkript sa sastanka IO ŽS, Skopje, februar 2013:* skinula i obradila Marija Perković, a sadrži 46 stranica.

Leci:

1. *Ženski sud: feministički pristup pravdi – podaci o procesu;* leci su isprintani na sledećim jezicima: engleski, srpski, crnogorski, hrvatski, slovenački, makedonski, albanski jezik;
2. *Ženski sud: kratak info sa sastanka IO u Kotoru,* leci su isprintani na sledećim jezicima: engleski, srpski, crnogorski, hrvatski, slovenački, makedonski, albanski jezik,
3. *Ženski sud: feministički pristup pravdi – podaci o procesu u Srbiji,* letak je isprintan na srpskom jeziku.

IX Umetničko aktivistički angažman - ulične akcije: razvijanje i jačanje feminističke etike odgovornosti, kao i nenasilnog otpora svim vidovima diskriminacije i eksploatacije:

- *Pamtimo zločin u Štrpcima – 27.02.2013.* (Stajanje u crnini i ćutanju ispred Železničke stanice u Beogradu povodom dvadeset godina zločina u Štrpcima – otmice putnika bošnjačke nacionalnosti iz voza 671 na pruzi Beograd – Bar u mestu Štrpci).
- *Zašto država spava dok se krše moja radna prava - 08.03.2013.* (Ženski ulični marš u Beogradu posvećen ženskim radnim pravima u kome je učestvovalo oko 200 aktivistkinja iz Mreže Žena u crnom iz cele Srbije).
- *Pobuni se – rasizmu odupri se – 21.03.2013.* (Protest u Beogradu i ulični marš u Novom Bečeju povodom Međunarodnog dana borbe protiv rasizma). Ulični marš su organizovale sledeće grupe: Dah teatar, Rekonstrukcija ženski fond, Ženski prostor, Romska ženska mreža Srbije, Ženska romska mreža Banata, Antifašistički kolektiv Niš i Žene u crnom.

X Najava budućih aktivnosti: navodimo samo neke od njih...

Javne prezentacije:

Kruševac, 13. aprila: za žene koje su učestvovala na nekim od JP, a koje želimo da podstaknemo da svedoče mislimo da će možda svedočiti; JP se organizuje u prostorijama Peščanika.

Kruševac, 8. maja: nova prezentacija za osobe koje se sa temom ŽS susreću prvi put (Ćićevac, Aleksandrovac, Brus, Varvarin), ova JP će biti prevashodno posvećena temi prisilne mobilizacija.

Kraljevo, 07. aprila: nova prezentacija za žene čiji su muški srodnici bili mobilisani.

Projekcije dokumentarnih i igranih filmova:

Kruševac: 05.04./ 24.04./ 15.05./ 24.05.2013, itd.

Pirot: 09.04.2013.

Izveštaj priredile: *Stasa Zajović i Miloš Urošević u saradnji sa Ljupkom Kovačević, Slavicom Stanojlović, Svetlanom Šarić.*

Beograd, 8. april 2013.